

האם רק 'חוקים' או גם 'חקוקים'?

הרה"ג רבי יוחאי אשכול שליט"א

וא עמד לפני ארון הספרים הגדול שבביתו, הביט במאות הספרים שבו ושאל את אביו, אבא מתי גומרים ללמוד את כל הספרים האלו, השיב לו אביו - אף פעם! אם כן אמר הבן 'לא בעינא', אינני רוצה, אני רוצה גם חיים משלי, ונטש את ביתו בגרמניה, עזב גם את התורה והמצוות ועלה לארץ ישראל. סיפור זה שמעתי מפיו ז"ל לפני שנים רבות ועדיין חרוט בלבי. ונראה שלא יהיה רחוק לומר, שגם רבים מאיתנו מתחבטים בסתר הלב באותה הרגשה של 'עונש שאין לו קצבה' ו'מתי כבר יהיו לנו חיים משלנו' ו'מתי כבר יגמר השיעור', וצריך לדעת איך מתמודדים עם הרגשים כאלו.

ויתכן דיש לכך פתח בפרשת השבוע, אבל בהקדם, הנה יל"ע בהא דכתיב בפרשתנו 'אם בחקותי תלכו', דמשמע מהלשון לכאורה, שגם הקב"ה כביכול כפוף לחוקים שציווה הוא עצמו את ישראל, ולכן זו הסיבה שכתב בתורתו בלשון בחוקותי שהם כביכול גם החוקים שלי. שהרי היה לו לומר 'אם בחוקים תלכו' בלשון של מלך המצוה את עבדיו, שרק הם כפופים לחוקים ולא הוא.

ואין זה דיוק בעלמא, אלא שכן מצינו גם במדרש [ויקרא רבה בחוקותי ג], וז"ל: "... אמר ר' אלעזר, בנהוג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה

ואם לאו - סוף שמקיימה ע"י אחרים, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא גוזר גזירה הוא מקיימה תחלה. הה"ד (ויקרא יט), מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך, אני ה' - אני הוא שקיימתי מצות עמידת זקן תחלה, אם בחקתי תלכו ... ע"כ. דהיינו, מכיון שגם אני קיימתי מצות עמידה בפני זקן לכן גם אתם תקיימוה. ולא משמע שרצה הקב"ה לתת להם רק 'דוגמא אישית', אלא משמע מהלשון שקיים את הגזירה שגזר הוא עצמו כמי שמחוייב בה כפי שישראל מחוייבים בה. וצ"ב מהי מהותה של כפיפות זו.

ונראה לבאר, לפי מה שייסד לן בספר נפש החיים [ש"א פ"ג], שיש קשרי גומלין בין הבורא לישראל, שהגם שהבורא הוא המצווה את החוקים, מכל מקום ישראל קיבלו את הכוח להפעיל את החוקים האלו בבריאה וכאילו שהדבר נתון ביד ישראל ליתן כוח ביד הבורא לחדש את העולם לפי החוקים שקבע, וז"ל שם: "... זהו ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים גו' ... כן השליט רצונו יתברך את האדם שיהא הוא הפותח והסוגר של כמה אלפי רבואות כחות ועולמות עפי" כל פרטי סדרי הנהגותיו בכל ענייניו בכל עת ורגע ממש כפי שרשו העליון של מעשיו ודבוריו ומחשבותיו כאלו הוא ג"כ הבעל כח שלהם כביכול. ואמרו ז"ל ... בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של

מעלה ... ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום כביכול מתישין כח גדול של מעלה דכתיב צור ילדך תשי גו' ... וזש"ה תנו עוז לאלקים. ובזוהר ר"פ בא ... וע"ד כתיב תנו עז לאלקים, במה - בעובדין דכשרן ... וכן באלקים נעשה חיל ... עכ"ל בדילוג.

ולפי זה מובנת מהי כפיפותו של הקב"ה לחוקים שהוא עצמו ציווה, משום שהאופן שהוא מנהיג את העולם מותנה באופן שישראל מקיימים את מצוותיו, ונמצא שכל כוח השפעתו בעולם תלוי בבפועל של קיום המצוות על ידי ישראל, ומבחינה זו גם הוא נחשב כאילו שהוא כפוף לאותן המצוות.

יש לפעמים, שנהג עובר הרבה עבירות נהיגה עד שהוא מקבל סוג של עונש בצורה של סדרת ריענון חוקי הנהיגה, הוא צריך לשבת שבוע שלם ולשמוע הרצאות על חוקי תנועה למיניהם, לאדם כזה כל רגע שהוא נמצא שם הוא עונש וכל חוק שמשננים לו נתפס אצלו כמי ש'מפריע לו באמצע החיים' [כמאמר העם], והסיבה היא, משום שהוא רואה זאת כדבר חיצוני לו וכהכרח שכפו עליו. וכעין זה שמעתי מגיורת צדק, ששאלתי אותה האם באמת תהליך הגיור הוא נוקשה ודוחה, והשיבה לי, שמי שבא להתגייר באמת התהליך הוא חשוב ומועיל, ורק אותם האנשים שלא באים באמת להתגייר אלא רק כדי לקבל

משנת חכמים

מתורגם של רבותינו

תעודת גיור, להם תהליך הגיור נראה כעונש.

ומאידך, לאחרונה שוגר יהודי לחלל למשך עשרה ימים, והוא תיאר את ההכנות שעבר לצורך כך, הכנות שנמשכו תקופה ארוכה וכללו אלפי 'חוקים ומשפטים' שהיה צריך לקיים, וכשנשאל אם לא היה לו קשה [הוא כבר מבוגר], הוא ביטל זאת ואמר שכל מאמץ היה קל עבורו כדי להגשים את חלום חייו.

ובאמת, זהו שורש ההרגשים הנ"ל כלפי התורה והמצוות, שלמרות שאנו יודעים שהמצוות הן מהשי"ת, מכל מקום עלול האדם לחוש שיש לו חיים משלו והתורה והמצוות הם רק סוג של 'הפרעה באמצע החיים' ולכן הוא נמצא בבריחה מתמדת, אבל אם מפנימים שחוקי התורה הם מרוממים כל כך עד שגם הקב"ה עצמו כביכול כפוף להם, ואנחנו השותפים של השי"ת בהנהגת העולם, יש בכך כדי לחקוק את אותם החוקים בנפשתינו להיות 'שלנו' ולא חיצוניים והם נעשים מתוקים עד שיתקיים בנו 'אליך אברח'.

וכשהיו החוקים האלו גם חקוקים בנו, אזי - הלואי שהעיסוק בתורה לא יגמר לעולם, ובעינא ובעינא, אני רוצה ורוצה, וזוהי העמילות בתורה שהיא המפתח לכל הברכות הכתובות בתורה.

שבת שלום

הגר"י נימון זצ"ל מביא בספרו "דרכי מוסר", משמעות נפלאה שמצא בנו של הסבא מקלם הגרנ"ז ז"ל במלים "אם בחוקותי תלכו". מלה"ד, לקבוצת בני אדם שהסבו ליד שולחן ואכלו ושתו. במשך כל הסעודה, לא היה ניכר איזה שהוא הבדל בין המסובים. אולם כאשר תמה הסעודה והאנשים קמו קמו ממקומותיהם והלכו איש איש לדרכו, הובחן שאחד מהם נשאר לשבת. הסיבה: הוא היה קטוע רגליים ולא יכל ללכת בכוחות עצמו.

הנמשל הנוקב: כל זמן שיושבים בביהמ"ד ונמצאים כל הזמן בבית ה', עדיין לא הגיע שעת המבחן של המדרגה האמיתית של האדם. רק כאשר מתקיים "תלכו", דהיינו **כשפונים איש איש לבניית ביתו או לחיים שמחוץ ובית המדרש זוהי שעת המבחן!** בן תורה אמיתי העמל בתורה ומתחזק ביראה ניתן לומר עליו "רגליים לדבר", הוא יעמוד במבחן של "תלכו".

לעומת זאת "שקר אין לו רגליים", מי שאמנם נמנה על חובשי בית המדרש, אולם במידה מסוימת עושה שקר בנפשו, בכך שאינו מטפח ובונה את אישיותו כבן תורה אמיתי, עלול להיפגע מכל רוח זרה הנושבת מחוץ לכתלי ביהמ"ד. לכן מופנית אלינו הקריאה הקדושה "בחוקותי תלכו", הבטיחו עצמכם שתשכילו ללכת בטווחות ויקויים בנו "תרחיב צעדי תחתיו ולא מעדו קרסוליו" (תהלים ח).

שתהיו עמלים בתורה. וכנגד זה: "אם לא תשמעו לי" - להיות עמלים בתורה. שואל הגר"מ **רובמן** זצ"ל בספרו "זכרון מאיר", האם אמנם הלומד ללא עמל, הינו גרוע יותר ממי שאינו לומד כלל? הרי כך יוצא כאן, שצ"ח קללות הן מנת חלקו של מי שאינו עמל בתורה, אבל מי שאינו לומד כלל אינו נענש בעונשים חמורים אלה.

הדברים מתבארים עפ"י מאמר החכם "טוב שוטה מחצי שוטה". דהיינו החשש שילמדו ממעשה השוטה הינו קטן יותר, מהחשש שמא ילמדו מ"חצי שוטה". נוסף לכך יותר קל להעמיד את השוטה על מקומו לבל יפריע או ישפיע על אחרים, מאשר את ה"חצי שוטה" שהינו חכם בעיני עצמו.

בדרך זו יש לומר שמי שלומד בלא עמל ועוון, **הינו מסוכן יותר לציבור ממי שאינו לומד כלל**. כי הלומד שלא בעמל, סבור שהוא מבין ויודע, ויחווה דעות מעוותות וגם ידריך אחרים ויקנע מקבל הנחיות. והוא **עלול להיות חוטא ומחטיא רבים שילמדו ממעשיו**, לכן הוא צפוי לצ"ח קללות. נוסף על דבריו ונאמר שגדולה וטובה מידה טובה יותר ממידת פורענות, ולאור זה נדרשים אנו להיות עמלים בתורה, ללמדה ולהבינה היטב, **כך נזכה לכל הברכות האמורות בתורה. אמן כן יהי רצון.**

משמעות נוקבת ל"אם בחוקותי תלכו"

טוב הארץ היכן הוא?

זה אלפי שנים תוהים אנו, אומר הגר"מ **אזרחי** שליט"א בספרו "ברכת מרדכי", היכן היא ה"ארץ זבת חלב ודבש"? (דברים כו) היכן הם מחצבי הברזל, הנחושת, הנפט תודה ושאר האוצרות? הלא הובטח לנו מפורשות כי זו הארץ "לא יחסר כל בה" (שם). כלום יש לפקפק חלילה בנכונות הבטחה זו?

מזה עשרות שנים נערכים כאן בארץ חיפושים קדחתניים אחרי מרבצי נפט, ברזל או שאר מכמני הארץ, ולא מוצאים אותם. כיצד ניתן לפתור תעלומה זו?!

אכן ישנו פתרון וישנה תשובה לתמיהות הנ"ל: טבע מיוחד לה לארצנו, אמנם יש בה את כל המובטח, גם אם האוצרות אינם מתגלים. יען כי צייתנית היא הארץ, היא מכסה את הטמון בה ואינה מאפשרת את גילוי.

המפתח המוצפן אשר אמור היה לפתוח את הסגור ולגלות את המוטמן, הלא הוא מפורש בפרשתנו: "אם בחוקותי תלכו!" ברכות וקללות, שפע ומחסור אינם ניסים והם לא מחוץ לדרך הטבע, הם טבעם של ארץ ישראל ושל היושבים עליה. והא בהא תליא.

"אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה", כשיש עמלה של תורה, הרי מפתח פותח חיש מהר, ואז הכל מתגלה בממדים בלתי משוערים. או-אז גם אילני סרק עושים פירות (ראה כתובות קיב).

אולם כל זמן שחסר בעמלה של תורה ובעמלות במצוות, לא יועילו חיפושים ולא תועלנה חפירות (וגם לא יתקיים "ושכבתם ואין מפחיד"). "אם בחוקותי תלכו" זהו התנאי, ההליכה בדרך **עמל התורה היא היא התואי**. זוהי מכוונת הקידוח האמיתית היחידה והחודרת, כשם שהיא גם מתווה הבטחון פנים וחוף האמיתי.

ואם אמנם קשה לנו להשמיע זאת לאחינו התועים, בל נטעה אנו ונחשוב שמהאחריות אנו פטורים. ב"ה זכינו כאן להרבה מאד בזכות התורה ועמלה, וזה חייב לעודדנו להמשיך ביתר שאת ולהביא את הגאולה.

גודל סכנתו של הלומד תורה ואינו עמל

רש"י מביא מתורת כהנים: "אם בחוקותי תלכו" -

להערות: good7080@gmail.com

משנת הדרף

האריות והערות על הדרף היומי

כמה הערות על הדרף • יבמות כ-כו
הרה"ג רבי נחמיה וואלך

דרף כ. - גדר איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו

מת ייבם ונולד - ראובן מת בלא בנים, שמעון ייבם, ואז לוי נולד - מחלוקת. **לרבנן** אסורה על לוי [כשימיות שמעון], **ולרבי שמעון** מותרת. **מאיך גיסא**, בייבום רגיל כשייבם שמעון הרי היא **אשתו גמורה**, שיוצאה בגט ולא בחליצה, ויכול אף להחזירה. וזוהו **כולי עלמא לא פליגי**.

א. צריך להבין המחלוקת במת ייבם ונולד, מדוע לרבנן זה נחשב שלוי מצאה באיסור, ולרבי שמעון חשיב מצאה בהיתר?

ב. לכאורה שיטת **רבנן קשה ממה נפשך** - אם בייבום שמעון לא פוקע ממנה שם אשת ראובן, ועדיין **יבומים ראשונים עליה**, א"כ מדוע אינה צריכה חליצה כשמגרשה שמעון? אלא מאי, משום שכבר אין **יבומים ראשונים עליה**! - א"כ חוזרת קושיית הגמ' **מאי טעמייהו דרבנן** - הלא כשלו נולד באמת מצאה לזו בהיתר!

והנראה בזה בס"ד, דהנה ראשית יש לנו לחקור בעצם הדין שראובן שמת בלי בנים מצוה לייבם ואין איסור אשת אח - האם הוי **כהותרה או דחוייה**.

המשך בעמ' 4 <<<

י"ל ע"י
משנתה של תורה - רכסים ©
054-846-8706
Mishnatar@gmail.com
153-4-653-1557

לרפואת
יוסף משה בן אורה
יצחק בן תמר
בתושח"י

זמני היום - לאופק רכסים

10:17 ס"ז תפילה	19:05 הדלקת נרות
12:36 חצות	05:37 נץ החמה
19:35 שקיעה	08:13 סוק"ש: מג"א
20:17 צאת שב"ק וי"ט	08:24 מג"א - 72
20:48 ר"ת	09:07 גר"א

זכנו לקבל שבתות מתוך רוב בריאות ושמחה

לקוחות כללית ברכסים, לשירותכם מוקד שבת מרפאות סביון, רח' סביון 40 טל': 04-6641025

שעות פעילות

שבת 20:00-18:00 | שבת 12:00-8:00

לשירותכם, מנהל קשרי קהילה ברכסים:
הרב דני בוקובזה 054-8457898

בס"ד

משנת המיסור

מאצור של מן המשגח זצוק"ל

'ברגע של אמת, כולם יודעים שהעיקר זה הדברים הרוחניים' מנן רבי דב יפה זצוק"ל

"מים עמקים דברי פי איש נחל נבע מקור חכמה"
(יח"ד)

הבנה אמיתית רק אחרי עמל ועיון

מי שהוא נובע מקור חכמה, דברי פי הם כמו מים עמוקים, שאי אפשר לשתות מהם רק אחרי טרחה לדלות אותם, כי אי אפשר להבין את דברי החכם והנבון, רק על ידי מאמץ ומערכי לב. שלמה המלך ע"ה בא להזהיר בני אדם, שכשהם שומעים דברי חכם ונבון, שלא יחשבו שהם כבר הבינו את דבריו מיד כששמעו, כי אי אפשר לבוא עד עומקם מבלי להתיישב בדברים ולחשוב בהם פעמיים ושלוש, והרבה פעמים בתוך דברי החכם מונחים ביאורים כדי להטעים את דבריו, או כדי לתרץ קושי על דבריו, או מה שנדמה כפירא על דבריו, ואי אפשר לקלוט את הדברים רק אחרי המחשבה והעיון. וזהו גם ההקשר לפסוק הקודם, 'בבוא רשע בא גם בוז', כי הרשע בז לדברי המשכילים, כיון שהוא קולט את הדברים רק בשטחיות והוא לא מבין זאת לעומק. אנחנו רואים שהיכן שאפשר, רבינו יונה משתדל להסביר את סדר הפסוקים, מה שאפשר.

המאירי כותב על רש"י, שכלי זיינו עליו, כלומר שבדבריו יש יישוב על הקושי שיקשו עליו, הוא אומר, שמעלתו ניכרת רק ליחידים. נו מרש"י על החומש אתם נהנים? רבי מאיר סולובייצ'יק אמר לי על אביו הגרי"ז זצ"ל שהוא אמר: שברש"י על החומש הוא מרגיש את כל מיני מתיקיות שבעולם. כששמעתי את זה, גם אני התחלתי להשתדל להרגיש קצת יותר מתיקות מאשר קודם, כל אחד לפי ערכו. באמת רש"י הוא מתוק, גם בחומש גם בגמרא, כשאדם לומד גמרא, רואה היטב את המילים מה כתוב פה, אחר כך הוא מסתכל ברש"י, מה הוא הוסיף ולמה הוא הוסיף, זה נעים מאוד, זה לא פשוט. רבי מאיר סולובייצ'יק אמר לי, שלאביו הגרי"ז היה יחס מיוחד לרש"י ולרמב"ם.

הרמב"ם כותב באיזה מקום, שאם תחשוב, אפילו אחרי עשר פעמים, תדע שזה לא נכון, אני הסתכלתי שם ולא זכיתי להבין למה זה כל כך קשה. אגב, לבן איש חי, יש ספר 'חוקי הנשים', אדם גדול כמו הבן איש חי היה חשוב לו שהנשים לא תשבנה בטל, לכן הוא כתב להם שאלות וחידות. אני הסתכלתי שם וראיתי שחלק גדול אני לא יודע לפתור, האם הנשים בבגד היו כאלו גאוניות?

"שפתו כסיל יבאו בריב ופיו למהלמות יקרא"
(יח"ד)

הסיבה לצעקות

הכסיל מלבד שמיד בלי לחשוב הוא מתחיל לריב, עוד "פיו למהלומות יקרא" הוא יצעק ויגביה קולו. אתם יודעים מדוע כשיש ויכוח צועקים, מה התועלת בצעקות, רבינו יונה מפרש לנו, שמטרת הצעקות היא, **להתיש ולעייף את השני** מלהביע את דעתו. מוסיף רבינו יונה, שלכן כתוב "דברי חכמים בנחת נשמעים" כי רק שזה בנחת נשמעים. ויש להעיר מדוע לא כתוב - דברי

אותו, שהוציאו דברים מהקשרם, כשהוא הספיד את ראש הממשלה רבין, הוא אמר: "אכלנו ביחד דברים טובים", זה היה השבח שהוא רצה להגיד.

רבי שלמה ברעוודא סיפר לנו שרבי יחזקאל לונשטיין אמר, תראו שגם השפלים שבאומות העולם הם גם סוברים כמונו, באמריקה כשמת 'שחקן', למרות שהם מרוויח המון וכבוד גדול, וכל אבא ואמא מאחלים לעצמם שבגם יהיו כמותו, אבל כשהם מתים מה מחפשים להגיד עליהם? שאולי פעם הם נתנו לצדקה, אולי הוא כיבד את ההורים, לא מספרים עליהם כמה הם הרוויחו, רואים שכשהאדם עומד לפני המוות, **ברגע של אמת, כולם יודעים שהעיקר זה הדברים הרוחניים**, אבל היום העולם כנראה כל כך התקלקל שאפילו ברגע של אמת, מה שמספרים זה, שהוא אהב לשחק כדורגל, ושהוא אהב לאכול.

חכמים בנחת נאמרים, למה כתוב 'נשמעים'? אלא שרוצים לרמז לנו עוד דבר, שכדי שהדברים יהיו נשמעים, צריך את שתי המעלות, גם שהאומר יהיה חכם וגם שזה יהיה בנחת, אם זה יהיה חכמים ולא בנחת, זה לא יתקב, ואם זה יהיה דברי טפשים ובנחת, זה גם לא יתקבל, צריך את שני הדברים, גם בנחת וגם דברי חכמים.

"פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו"
(יח"ד)

רגיל לדבר ובכל זאת פוחד מלדבר

הכסיל פוחד מלדבר, כי הוא יודע שהוא לא מסוגל לחשוב על מה שהוא מוציא מהפה, כי כבר הוא התרגל לדבר בלי לחשוב, לכן הוא נכשל בדיבורו פעמים רבות. יש אנשים שהם מאוד חשובים, הם תופשים משרות, אך אפשר להגיד עליהם שהם בכלל - "פי כסיל מחתה לו". כמו הנשיא של עכשיו, שהוא פזיז וצריך להתנצל שלא הבינו

אליבא דהלכתא

נדרוני הלכה לעורר הפעילים

אמירת 'רבון העולמים החל עלינו' וכו' במוצ"ש הרב ישראל ארלנר

אמירת תחינות במוצ"ש

נוהגים במוצ"ש לומר תחינות ובקשות כגון 'ויתן לך' כדאיתא ברמ"א [סי' רצ"ה], והוא בכדי להתחיל השבוע בפסוקי ברכה כדי שתשרה ברכה במעשה ידינו.

אחת מהתפילות המובאת בסידורים, היא תפילת 'רבון העולמים אב הרחמים והסליחות בסימן טוב ובמזל טוב החל עלינו את ששת ימי המעשה הבאים לקראתנו לשלום חשוכים מכל חטא וכו' ופתח לנו וכו' שערי אורה שערי אורך ימים ושנים וכו' עד אמן סלה'.

מקור תפילה זו

ותפילה זו מקורה בירושלמי ברכות [פ"ה ה"ב], רק בירושלמי הוזכר חלק קטן ממה שמובא בסידורים, ובטור הוסיף עוד כמה הוספות, ובסידור היעב"ץ הוסיף גם את הבקשות של 'ופתח לנו ה' אלקינו בזה השבוע ובכל שבוע שערי אורה שערי אורך ימים ושנים וכו' עד אמן סלה'.

ובמ"ב [סי' רצ"ו סק"ז] כתב **וראו ליהרר לומר** 'רבנו של עולם החל עלינו', כי היא מהירושלמי ובטור.

ובסידור היעב"ץ [עמ' תתלו] כתב 'זאת התחינה היא קדמונית, וכל הפוסקים הביאו לאומרה **על כן יהרר מאד לאומרה, ואמירתה קרוב לשכר ורחוק מהפסד**'.

זמן אמירתו

בטור כתב להדיא לאומרה לאחר הבדלה. וכן הוא בכל סידורי האשכנזים. וכן ראיתי שנהג הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

אולם באבודרהם [סדר מוצ"ש] כתב לאומרו לפני הבדלה וכן משמע במ"ב שהביא דין זה בסוף

סי' רצ"ה קודם דיני הבדלה. וכן הוא בסידורי הספרדים.

ועד מתי יכול לאומרה במוצ"ש? שמעתי מהגר"ש דבליצקי שאפשר לאומרה עד עלות השחר. וכן הורה הגר"ח קניבסקי [אליבא דהלכתא גליון נ"ב עמ' מ"ב].

חל יו"ט באמצע שבוע

בסידורים כתוב שכשחל יו"ט באמצע שבוע לא יאמר החל עלינו את 'ששת ימי המעשה', כיון שצריך לשבות ביו"ט, אלא יאמר רק 'ימי המעשה'.

וכשחל יו"ט במוצ"ש, כתב הפמ"ג [סי' תצ"א סק"א] שאין לומר 'ויתן לך', ולכאורה ה"ה אמירת רבון העולמים.

אמירתה בקצרה

בספר ד' אמות של הלכה [פ"ז ס"ח] הביא שהגר"ח קניבסקי נהג לומר רק מה שמובא בירושלמי דהיינו, 'החל עלינו ששת ימי המעשה הבאים לקראתנו לשלום, והשמיענו בהם ששון ושמחה, הביננו ולמדנו'. ובלא שאר ההוספות.

יש שאינם אומרים תפילה זו

ישנם רבים וטובים שאינם נוהגים באמירת תפילה זו וכמו שכתב האבודרהם [סדר מוצ"ש] שיש מקומות שאין אומרים אותו. ובזמירות שבת מהדורת מתיבתא [עמ' רע"ז הערה א] ביאר, דיש אשכנזים שלא אומרים תפילה זו, משום שכבר הזכירו אותה ב'אתה חוננתנו' בשמו"ע, דשם איתא מעין הנוסח המובא בירושלמי - 'החל עלינו את הימים הבאים לקראתנו לשלום' וכו'. אולם בנוסח 'אתה חוננתנו' של עדות המזרח, אין זכר מדברי הירושלמי.

כשמגיע לאיזו סוגיא מסובכת או לתוס' ארוך (וללומדי דף היומי - מסכת יבמות או הל' עירובין ללומדי מ"ב על הסדר) וכל כיו"ב, "אל תאמר נער אנכי" כפי שאמר ירמיהו בתחילת דרכו, אלא ככתוב בהפטרותנו "ה' עוזי". כלומר אין לך למדוד הדברים כפי

כוחך בלבד, כי יש לך אפשרויות הרבה מעבר לכוחך, כי ה' עוז לעמו יתן, והיינו עזות דנמר (ויתכן לפרש עוד שע"ז באמת מתחזק עם הזמן כוחך העצמי, עד שנעשה גם בבחינת "עז כאר", והיינו "מעוז").

והיינו דאמר'ל בביצה (שם) "ישראל עזין שבאומות", ואין זה עזות עצמית וכוחנית, אלא "עזי וזמרת - קה, ויהי לי לישועה" (ודבר זה לא הבינו הפלשתים וסברו דאין עז כאר).

מעתה מתפרשת היטב ציווי התנא להיות עז כנמר, דהיינו שיהיה יציב ובעל חוסן נפשי, ולא יתפעל מבנ"א המלעיגים עליו בעבודת השי"ת, ולא ירתע ממשיות שנדמה לו שאינן לפי כוחותיו, אלא יבטח בה' עוזו שיישר חילו לאורייתא. וע"ז הזהירו הפוסקים: עזות פנים - לא! עזות פנימית - כן.

לעול אדם לחוש רפיון ידיים בעומדו לפני משימה ואתגר גדול, ולחשוב שאין הדבר בכוחו, ולא כן הוא, אלא הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים, ובשם ה' תעשה ותצליח. והדברים אמורים גם ללומדים,

שאינה תואמת לכוחו האמיתי, והגם שהארי והדב חזקים ממנו, אינו נרתע מלהילחם עמהם במידת הצורך. וממנו למד ר"י בן תימא "הוי עז כנמר" דיקא, וכמש"כ הרשב"ם בפסחים (ק"ב) "התחזק במצוות יותר משהיכולת בידך". כלומר שפעמים

הטור (או"ח סי' א') פותח את ספרו במאמר ר"י בן תימא "הוי עז כנמר" וכו', וכו' שהעזות הוא כלל גדול בעבודת הבורא ית"ש, לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה, מפני בנ"א המלעיגים עליו, וכ"כ שם הרמ"א. מאידך גיסא

כ' שם הב"י והמ"ב (סק"ה) שמידת העזות מגונה מאד, ואין ראוי להשתמש ממנה כלל אפי' בעבודת השי"ת, והדברים מצריכים עיון ומחשבה איזו עזות ראויה ואיזו עזות מגונה.

עוד צ"ע דמפורש במקרא (שופטים פ"ד) דלא הנמר הוא עז שבחיות, שהרי מששון חד חידה לפלשתים "מהאוכל יצא מאכל, ומעז יצא מתוק", וכשגילו הפתרון באמצעות אשתו, היתממו ואמרו "מה מתוק מדבש, ומה עז מארי". הרי מפורש שאין בע"ח עז מן האריה, ומ"ט נקט ר"י בן תימא "הוי עז כנמר" דווקא (וע"ע בתוד"ה "זארי" בע"ז ב:). שהדב עז ובעל תחבולות טפי מן הארי, וע"ל בביצה (כה): שהכלב עז שבחיות והתרגול בעופות והעז בבהמה דקה, וע"ע בשבת (עז): שיש ה' בע"ח שהפסול קורא להם בשם "עז", ואלו הן ארי, פיל, עקרב, נשר ולוויתן). והדרינן לקושיין שבחר התנא את הנמר מכל עשרת הבע"ח הנזכרים.

והנראה דתכונת העזות שבנמר מיוחדת בכך

שלא לדבר בשעת התפילה
מניצולי אסון מירון

יהודי יקר בשם הרב אברהם קרויס הי"ו מחסידי 'תולדות אברהם יצחק' תושב העיר בית שמש, שהיה בתוך האירוע המזעזע, נפגע בצורה קשה ואיבד את ההכרה, אנשי הצלה סימנו אותו בין הגופות שלא אמורות להישאר בין החיים, אך לפתע אחד מאנשי הצלה הציע שאולי בכל זאת ננסה לבצע בו החייה, וכך עשו, ובחסד ד' הוא התעורר.

הוא פונה מיד לבית החולים זיו בעיר צפת, אך שם איבד את ההכרה פעמיים נוספות, ובחסד ד' שוב הצליחו להחיותו וחזר לחייו.

למחרת בבוקר (יום שישי עש"ק 'אמור') נכנס אליו יהודי יקר מאוד בשם הרב ישראל יהודה רוטנברג הי"ו אשר חלק מתפקידיו הוא לחלק אוכל כשר לחולים בבתי החולים מטעם ארגון מפעל החסד. הוא רצה להגיש לו אוכל, אך היהודי הפצוע הרב קרויס (שעדיין היה שעות ספורות אחרי שחזר לחייו, ועדיין לא היה בהכרה מלאה), טען שרוצה אוכל דווקא בכשרות מסוימת ומהודרת.

תוך כדי כך הוא אמר לאיש החסד הרב רוטנברג: "איך בין געווען אויף יענע וועלט - איך בין צריק געקומן וייל איך רעד נישט בדווענען" (=אני כבר הייתי למעלה והחזירו אותי למטה כיון שאינני מדבר בתפילה!!!)

הרב רוטנברג קורא לבנו שעמד בפתח: "הרשי, אתה שומע מה הוא אומר? הוא היה עם שתי הרגלים למעלה וחזר לפה כיון שאיננו מדבר

בתפילה". הרב קרויס מבקש מהם שיביאו לו בגדים, ומראה את הבגדים הקרועים שנקרעו כשעשו לו את החייה. התחיל הרב רוטנברג לחשוב כיצד ישיג לו בגדים לשבת, ואז אומר לו הרב קרויס: "יש לי מזוודה אצל יהודי במירון עם בגדי שבת".

הרב רוטנברג רצה מאד לעזור להרב קרויס שכ"כ יקר בעיניו בגדי שבת, אך המשטרה סגרה את הכניסה למירון. סמוך לשעה 00:30 כשנפתחו שערי מירון התקשר מיד הרב רוטנברג להרב קרויס ואומר לו: "אני נוסע להביא לך את המזוודה ממירון".

אומר לו הרב קרויס: "אין צורך, אני כעת עולה במעלות מירון, אני בשבת אצל ר' שמעון".

הרב רוטנברג המום כולו, ואומר לו: "מה, אתה עולה למירון?! איך זה? הרי לפני כמה שעות היית במצב כל כך אנוש, היית כבר למעלה!" אומר לו הרב קרויס: "כבר אמרתי לך, אני לא מדבר בתפילה".

ביררתי את הסיפור ממקור ראשון, וגילינו שהרב קרויס הנ"ל אינו רק דואג על עצמו לא לדבר בתפילה, אלא הוא דואג גם לאחרים שלא ידברו, ומוציא ספרים ועושה חיזוקים. ובאמת כשאדם עושה למען קדושת בתי הכנסת, הקב"ה משאיר אותו למטה להרבות כבוד שמים.

המשך משנת הדף מעמ' 2

האם עיקר דין ערוה של אשת אח נאמר בכל מקרה, בין אם מת עם או בלי בנים, אלא שכשמת בלי בנים חידשה התורה שגדול כח מצות ייבום שדוחה איסור אשת אח. או דלמא שכל איסור אשת אח נאמר מלכתחילה רק כשמת האח עם בנים, אך כשמת בלי בנים אין כאן כלל שם ערוה, אלא היא מותרת בעצם למיבם.

ומחקירה זו נבוא לדון בגדר איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו.

לפי הצד הראשון שרק ע"י מצות יבום נדחה איסור אשת אח, א"כ

באשת אח שלא היה בעולמו, אין כאן מצות ייבום שתידחה את איסור אשת אח הרובץ עליה מעיקרא. ונמצא שאם יש לראובן שני אחים, שמעון שהיה בעולמו ולוי שנוולד אחר מיתת ראובן [לפני שייבם שמעון] - בעצם היא אסורה באיסור אשת אח על שניהם בשווה, אלא שלשמעון יש מצות ייבום שתידחה האיסור, וללוי אין.

אך להצד השני שאין כלל איסור ערוה כשמת ראובן בלי בנים, א"כ יש לומר שאשת אחיו שלא היה בעולמו הוא איסור חדש שנוולד יחד עם האח החדש, כי בלא זה, אף שאין מצות

ייבום, אך מהיכן מגיע האיסור? ומעתה נמצא, שבאופן הנ"ל שיש כאן שמעון ולוי - הרי שלשמעון היא מותרת כי מעולם לא נאסרה עליו, וללוי היא אסורה באיסור החדש שנוולד יחד אתו!

מעתה יש לומר שרבי שמעון סבר כהצד הראשון, שאיסור אשת אח נדחה מפני מצוות ייבום, ואף שעד שייבם אותה היתה אשת ראובן, אך בייבום עצמו נדחה האיסור ומעתה אין עליה יותר שם אשת ראובן. והכל פשוט - שמגרשה בלא חליצה, ויכול להחזירה, ואף לוי שיוולד עתה יהא מותר בה - כל זה משום שע"י

הייבום נדחה ופקע ממנה שם אשת ראובן. וזהו 'מצאה בהיתר'.

ורבנן סברו כהצד הב', ושיטתם מבוארת נפלא. אין מקום כלל להקשות סתירה בין מה שמותרת לשמעון לזה שאסורה ללוי. אלא אדרבה, אין בכלל סברה להשוותם. כי על שמעון שהיה בעולמו של ראובן שמת בלא בנים - מעולם לא נאסרה, ואילו על לוי יש איסור ערוה חדש של אשת אחיו שלא היה בעולמו, שהוא סוג שלא שייך כלל בשמעון.